

5.
SINIF

YAŞADIĞI İLDE DOĞAL VE BEŞERÎ ÇEVREDEKİ DEĞİŞİM

5.2.2

YAŞADIĞI ilde doğAL ve
BEŞERÎ ÇEVREDEKİ DEĞİŞİMİ
NEDEN VE SONUÇLARIYLA
YORUMLAYABİLME

Engin DEMİRCİ

Doğal ve Beşerî Çevremizdeki Değişim

5.2.2

Yaşadığı ilde doğal ve
beşerî çevredeki değişimi
neden ve sonuçlarıyla
yorumlayabilme

Doğal çevre, doğal olarak meydana gelen tüm canlı ve cansız varlıkları kapsar.

**Doğal çevrede
canlı ve cansız
varlıklar
etkileşim
içindedir.**

**Dağlar
Akarsular
Ovalar
Tepeler
Koylar
Denizler
Okyanuslar
Adalar
Vadiler
Ormanlar**

YAŞADIĞINIZ YERDE
BULUNAN DOĞAL ÇEVRE
UNSURLARI NELERDİR?
ÖRNEKLER VERİNİZ

Sizce

Nüfusun Dağılışıını Etkileyen doğal etkenler

01

İklim

02

Bitki
örtüsü

03

Yeryüzü
şekilleri

04

Verimli
topraklar

05

Su kaynakları

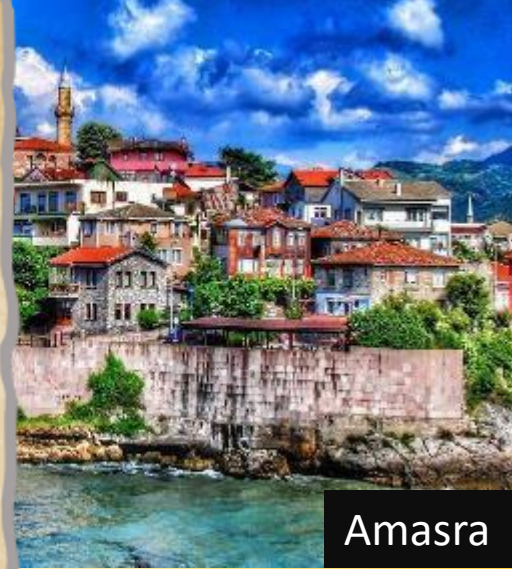
YAPAY ÇEVRE

Binalar, köprüler, barajlar, tarlalar, yollar gibi **insanlar tarafından yapılmış** varlıklardan oluşan çevreye **yapay çevre** denir. Şehirler, köyler, okullar ve mahalleler birer yapay çevredir.

İnsan elinin değdiği, doğanın yapısı değiştirilerek oluşturulan yapılara ve varlıklara beşeri unsur denilmektedir.

BEŞERİ UNSURLARA ÖRNEKLER

Binalar
Köprüler
Barajlar
Tarlalar
Alt ve üst geçitler
Şehirler
Tüneller
Yollar

Amasra

İstanbul

BEŞERİ ETKENLER

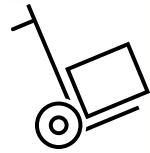
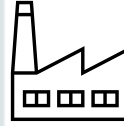
MADENCİLİK

Nüfus yoğundur.
Zonguldak,Batman

SANAYİ

Nüfus yoğundur. İstanbul
İzmir, Adana,Koceli

TİCARET

Nüfus yogundur
İzmir ,Mersin, İstanbul

TARIMSAL FALİYETLER

Yoğun nüfuslu
Adana

TURİZM

Nüfus yoğundur
Antalya, İzmir ,İstanbul

Sosyal bilgiler

TANIM: İnsanların, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğayı değiştirerek meydana getirdikleri farklı varlıklara beşeri varlık denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin verilen tanıma uygun bir örnek olduğu söylenemez?

A) Selimiye Camii

B) Zeynel Abidin Türbesi

C) Ölü Deniz

D) Kız Kalesi

ŞEHİRLER İNSANLARA
birçok **imkan** sunmanı
yanında,
Çok sayıda insanın
yaşamasi nedeniyle
birçok sorunu
beraberinde getirir.

BEŞERİ

01

Şehirleşme

02

BEŞERİ

olumlu

ULAŞIM

olumlu

MADENCİLİK

03

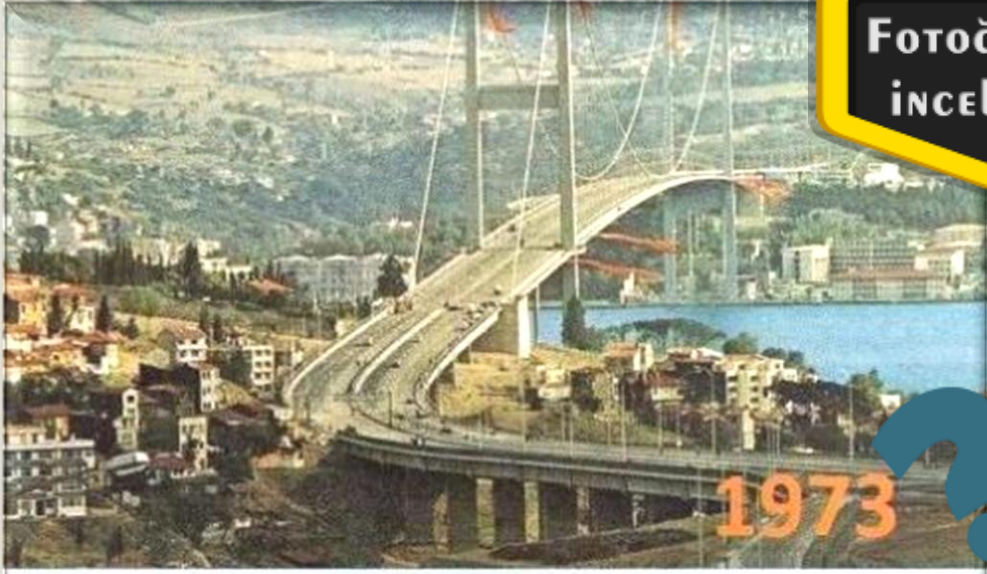
TARIM, VERİMLİ
ARAZİLER

BEŞERİ

olumlu

FOTOĞRAFLARI
İNCELEYELİM

Bu doğal ve
beşeri çevre
unsurlarından
hangileri
zaman içinde
değişime
uğramıştır?

**FOTOĞRAFLARI
İNCELEYEREK DOĞAL VE
BEŞERÎ ÇEVREDEKİ
DEĞİŞİMİN NEDENLERİNİ
SÖYLEYİNİZ.**

GALATA KULESİ

**GÖRSELLERİ
KARŞILAŞTIRDIĞINIZDA
DOĞAL VE BEŞERÎ ÇEVREDE
DEĞİŞEN VE DEĞİŞMEYE
UNSURLAR NELERDİR?**

Görselleri karşılaştırdığınızda
doğal ve beşerî çevrede
değişen ve değişmeyen
unsurlar nelerdir?

Meke Gölü

**ANKARA KIZILAY
MEYDANI'NDA
GEÇMİŞTEN
GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN
BEŞERÎ UNSURLAR
NELERDİR?**

Örnek Soru

Doğal ortam, insan elinin değmediği, kendi kendine var olabilen ve türlü bitki ve hayvanların yaşadığı ortamlardır. İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için doğal ortamları değiştirerek ondan yararlanırlar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin insanların doğaya müdahalesi sonucu ortaya çıktığı söylenemez?

A) Akarsu

B) Köprü

C) Baraj

D) Tünel

İNSANLARIN DOĞAL VE BEŞERİ ORTAMDA YAPTIKLARI BAZI DEĞİŞİKLİKLER

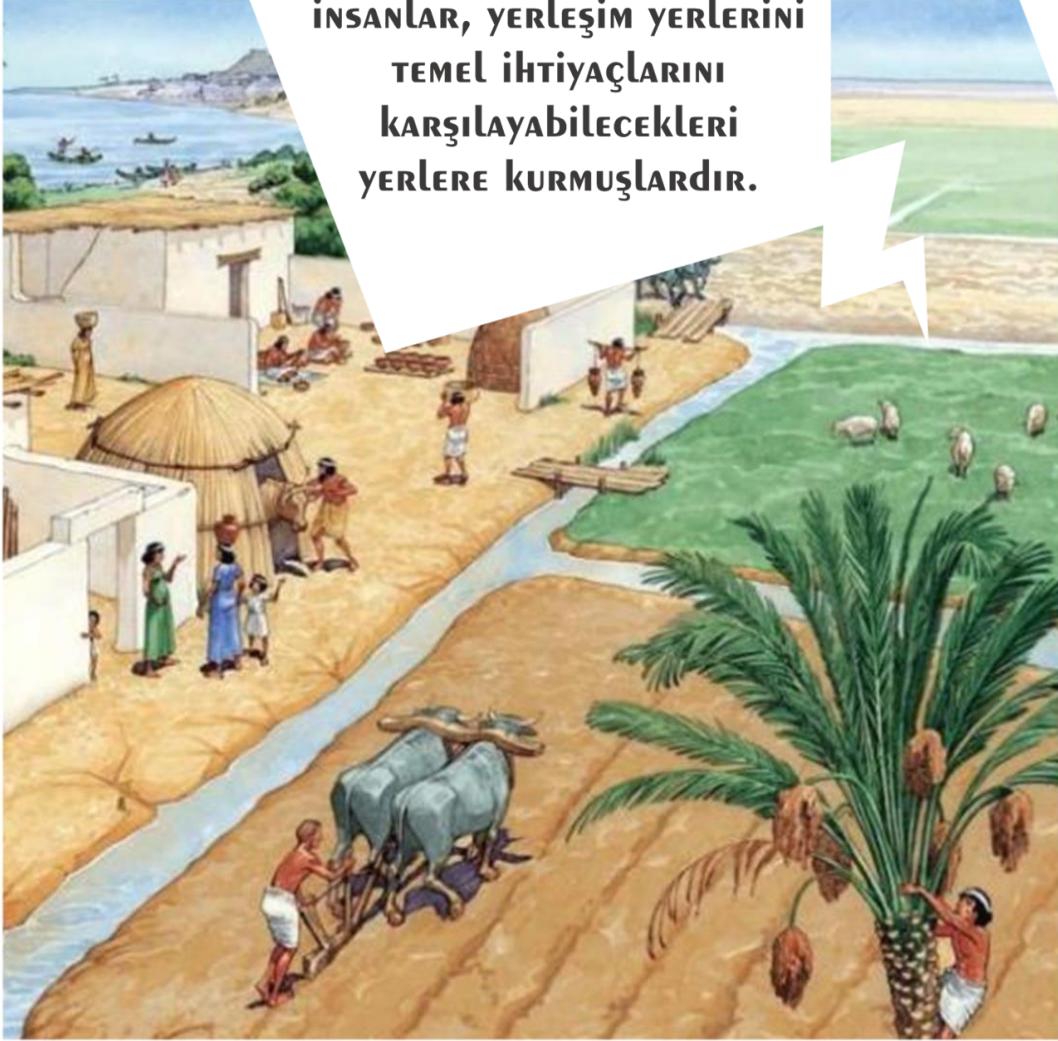
**YAŞADIĞINIZ ÇEVREDE
YAKIN ZAMANDA NE GİBİ
DEĞİŞİMLER
YAŞANMIŞTIR?
ÖRNEKLER VERİNİZ**

UZUNGÖL

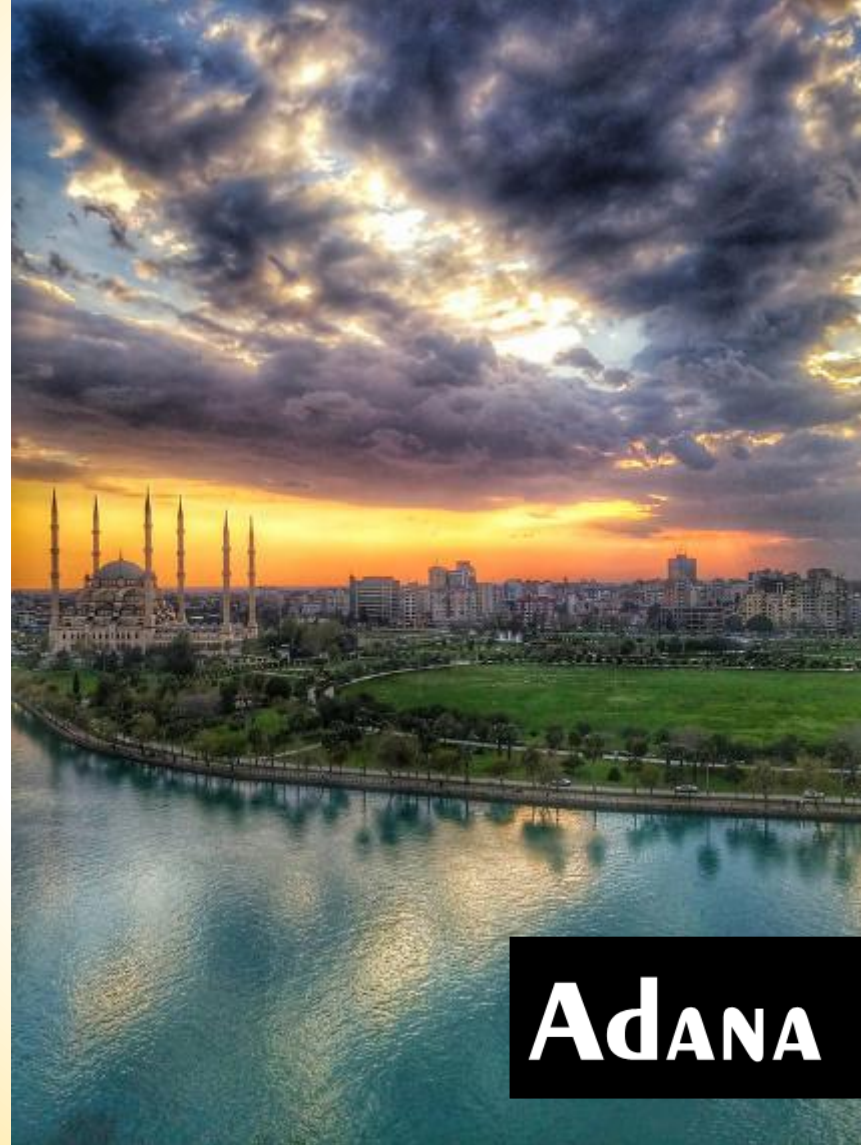
YERLEŞİK HAYATA GEÇEN ilk
İNSANLAR, YERLEŞİM YERLERİNİ
TEMEL İHTİYAÇLARINI
KARŞILAYABİLECEKLERİ
YERLERE KURMUŞLARDIR.

Örneğin insanlar **SU İHTİYAÇLARINI**
karşılayabilmek için yerleşim
yerlerini akarsu, *göl veya yer altı*
sularının bulunduğu alanlara
kurmayı tercih etmişlerdir. **Gıda**
İHTİYAÇLARINI karşılamak isteyen
insanlar da verimli tarım arazilerine
yakın yerlere yerleşmişlerdir.

**GÜNÜMÜZDEKİ BİRÇOK
YERLEŞİM YERİ AKARSU,
GÖL, DENİZ KENARI YA
DA VERİMLİ TARIM
ARAZİLERİNİN YAKININDA
BULUNMAKTADIR.**

**BAZI YERLEşİM YERLERİ DE
DEPREM RİSKİ SEBEBİYLE
ZEMİNİ DAHA SAĞLAM OLAN
DAĞLIK ALANLARA
KURULMAKTADIR.**

**DEPREM SONRASI MALATYA'DA,
ZEMİNİ SAĞLAM YERLERE EVLER
YAPILMAYA BAřLANDI.**

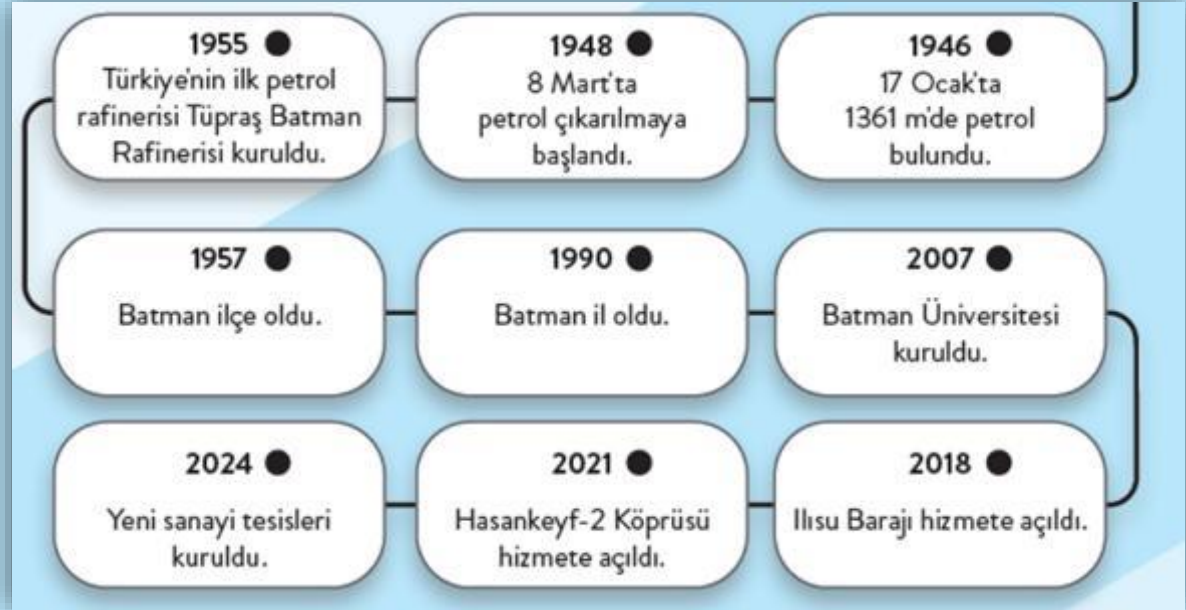
Doğal çevre; küresel ısınma, teknolojik gelişmeler, nüfus artışı, beşerî çevrenin genişlemesi, doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesi, çevre kirliliği gibi sebeplerle zaman içinde değişikliğe uğrayabilmektedir.

BATMAN'DA BÜYÜK DEĞİŞİM

SEKSEN DÖRT YIL ÖNCE ON YEDİ HANELİ KÖY İKEN BÖLGEDE PETROL BULUNMASIYLA KADERİ DEĞİŞEN BATMAN, GERÇEKLEŞTİRİLEN YATIRIMLARLA HER ALANDA GELİŞİM SAĞLADI.

Batman'da petrolün bulunması ildeki hangi unsurları etkilemiş olabilir?

DOĞAL VE BEŞERÎ ÇEVREMİZDE YAŞANAN DEĞİŞİMLER YAŞADIĞIMIZ İLİ BİRÇOK AÇIDAN ETKİLEYEBİLİR. ÖRNEĞİN ÇEVREMİZDEKİ BİR AKARSUYUN ÜZERİNE YAPILAN BARAJ, KURAK TOPRAKLARA SULAMA İMKÂNI OLUŞTURUP TARIM ALANLARININ GENİŞLEMESİNİ SAĞLAYABİLİRKEN ORMANLIK ALANLARIN SULAR ALTINDA KALMASINA DA SEBEP OLABİLİR.

**ŞANLIURFA'NIN bir ilçesi olan HALFETİ,
FIRAT NEHİRİ ÜZERİNDE BİRECİK
BARAJI'NIN YAPIMINDA SULAR ALTINDA
KALMIŞ VE GÜNÜMÜZDE ÖNEMLİ BİR TURİZM
MERKEZİ HALİNE GELMİŞTİR.**

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ ÖNCESİNDE PAMUK EN FAZLA ADANA'DA YETİŞTİRİLİRKEN **GAP SONRASI ÜRETİM LİDERLİĞİNİ ŞANLIURFA ALMIŞTIR. BU DURUM BÖLGENİN TARIM EKONOMİSİNE KATKI SAĞLAMIŞTIR.**

**Yaşadığımız ile yapılan
fabrikalar, ilin göç almasını
sağlayıp nüfusunu artırabilir.
Nüfusun artmasıyla çevremizdeki
bina sayısı artar ve yerleşim
alanı genişler ,yapılan yeni yollar
ve caddeler, ulaşım imkânlarını
geliştirip çeşitlendirir.**

Örnek Soru

Yaşadığım yerde tekstil fabrikaları açıldıktan sonra işçi ihtiyacından dolayı yoğun bir göç yaşandı ve nüfus arttı.

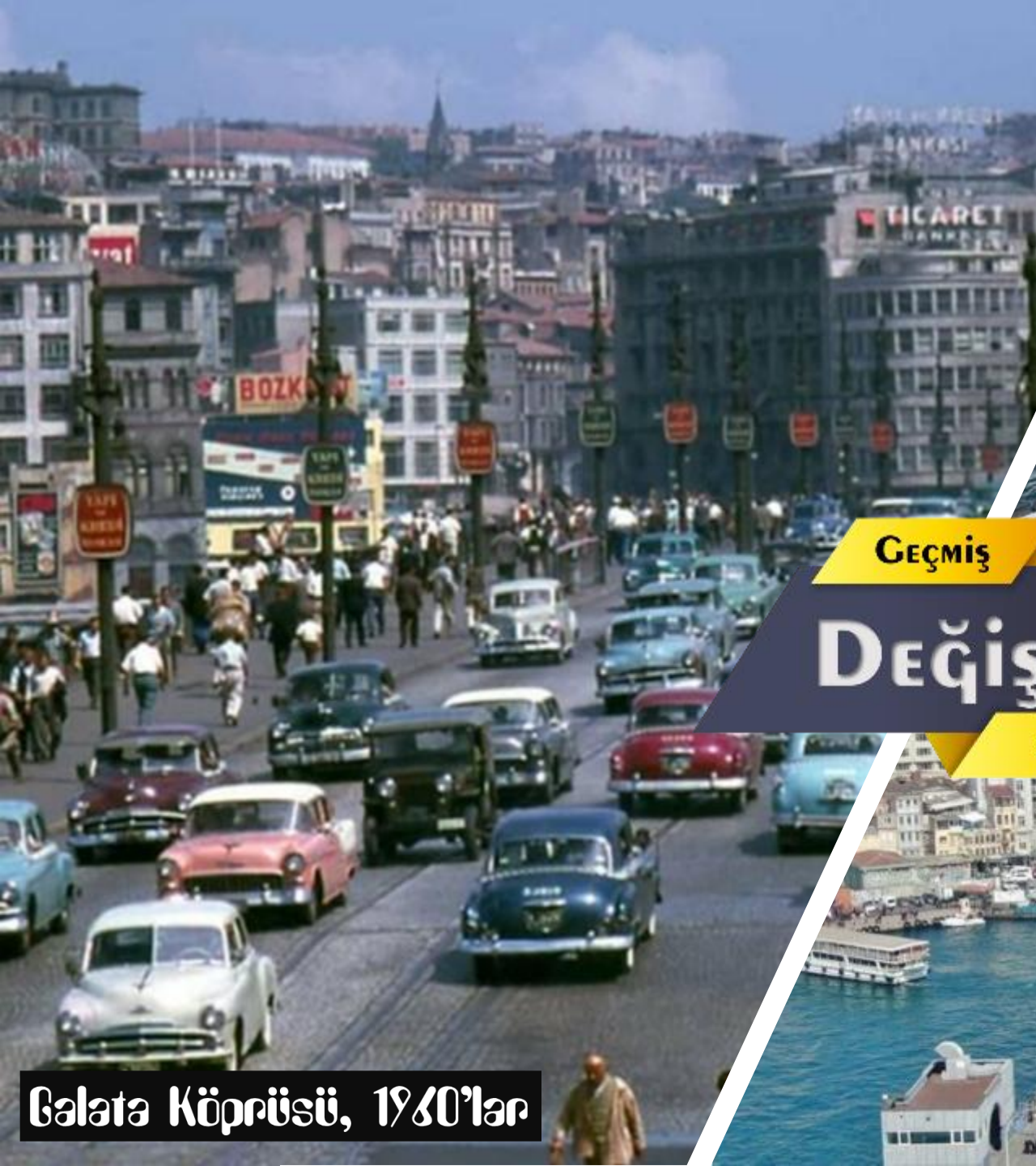
Buna göre Ahmet'in yaşadığı yerde aşağıdaki sonuçlardan hangisinin ortaya çıkması beklenemez?

A) Yeni konutların yapılması

B) Toprak ve su kirliliğinin azalması

C) Ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi

D) Ulaşım imkanlarının gelişmesi

GEÇMİŞ

DEĞİŞİM

ŞİMDİ

Galata Köprüsü, 1980'ler

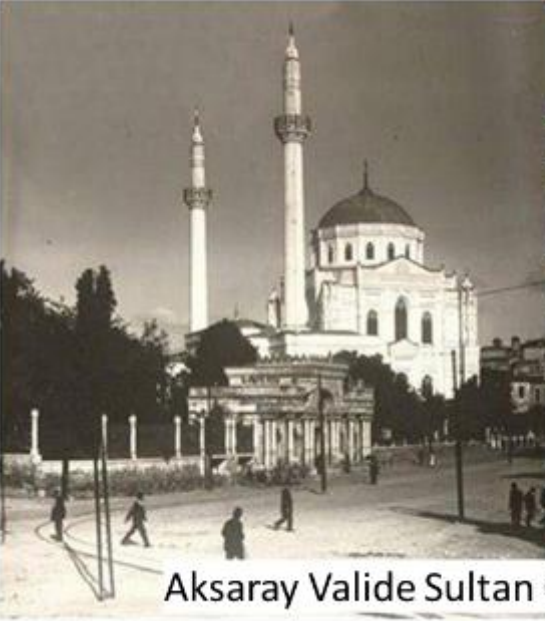
Dolapdere. 1920'li yıllar ve günümüz.

İstiklal Caddesi'nin dünü ve bugünü

Santral İstanbul'un yeni ve eski hâli

Aksaray Valide Sultan Camii. 1920'li yıllar ve günümüz.

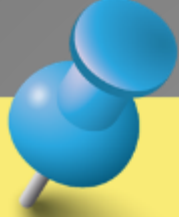
GEÇMİŞ

DEĞİŞİM

ŞİMDİ

Barbaros Bulvarı'nın açıldığı 1950'li yıllar ve günümüz.

**YAŞANAN DEĞİŞİM DOĞAL
ÇEVREMİZİ OLDUĞU GİBİ
BEŞERÎ ÇEVREMİZİ DE
ETKİLEYEBİLİR. TARİHÎ
MEKÂNLAR, YAPILAR, YOLLAR,
KÖPRÜLER, SOSYAL TESİSLER
GİBİ BEŞERÎ ÇEVRE UNSURLARI
ZARAR GÖREBİLİR.**

Depremın vurduğı kentlerden Gaziantep'te tarihe tanıklık etmiş çok sayıda tarihi eser büyük hasar gördü. Gaziantep Kalesi de büyük hasar alan yapılardan biriydi. Gaziantep'te tarihi ve kültürel yapılar da depremde zarar gördü. Gaziantep Kalesi, Şirvani Cami, Kurtuluş Cami, Karataarla Cami ve Ömeriye Cami gibi yakın zamanlarda restore edilen birçok yapıda hasar oluştu.

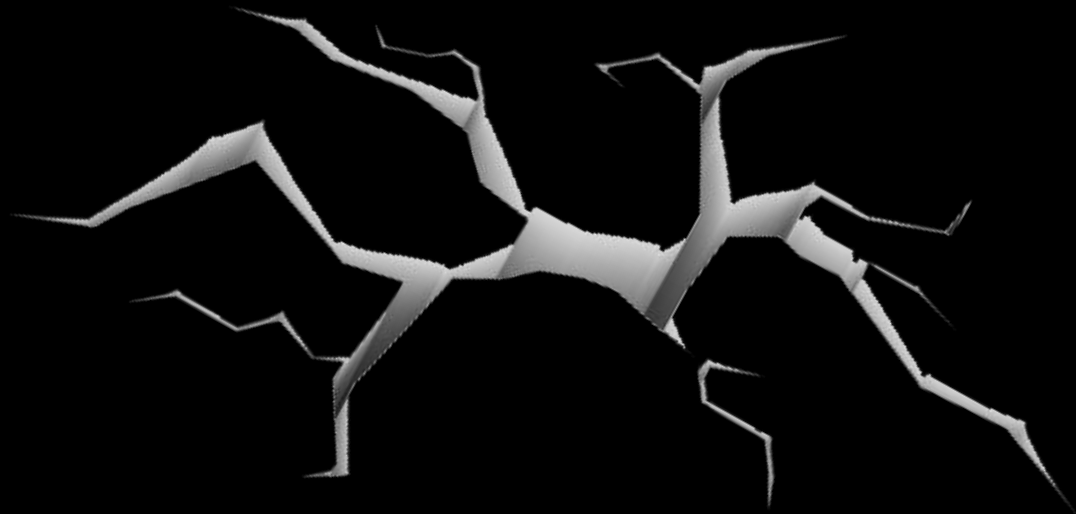

GEÇMİŞ

DEĞİŞİM

ŞİMDİ

Malatya Yeni
Cami
1930

DEPREMLER,
ŞEHİRDE **büyük bir**
değişimin
habercisidir

ZORUNLU
değişim

26 Nisan'da hizmete açılan ANKARA-SIVAS Hızlı TREN HATTI'nda 125 binden fazla vatandaşımız hızlı ve konforlu seyahatle tanıştı.

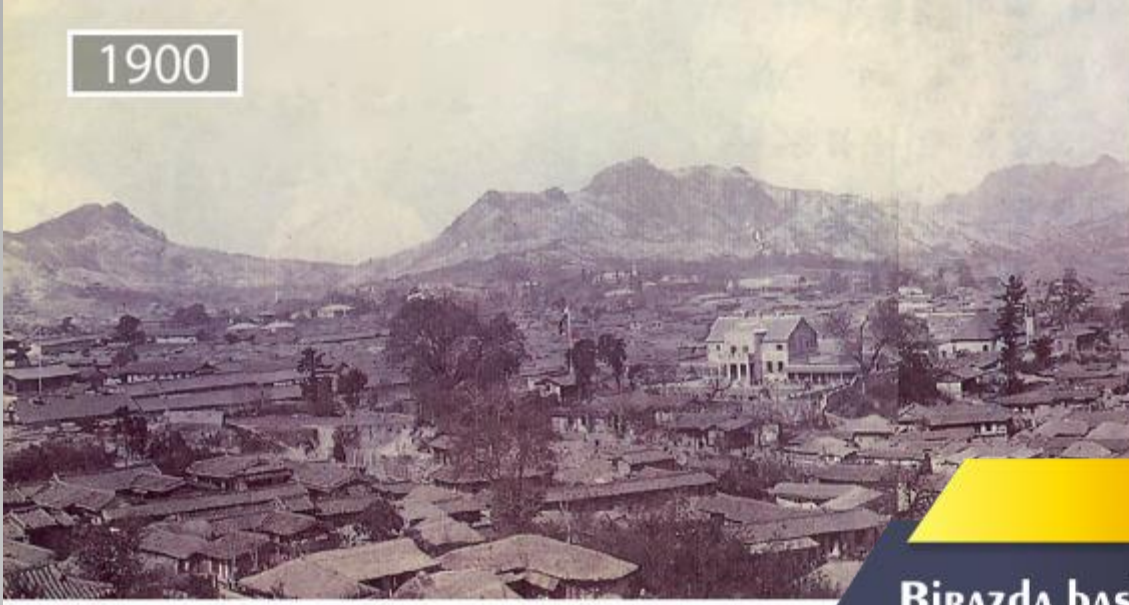
Istanbul, Beyazıt meydanı (L'Université)

GEÇMİŞ

Değişim

Şimdi

1945

BIRAZDA BAŞKA ÜLKELERİN
ŞEHİRLERİNİ İNCELEYELİM.

Seul, Güney Kore

Tokyo, Japonya

1930

Now

Rio De Janeiro, Brezilya

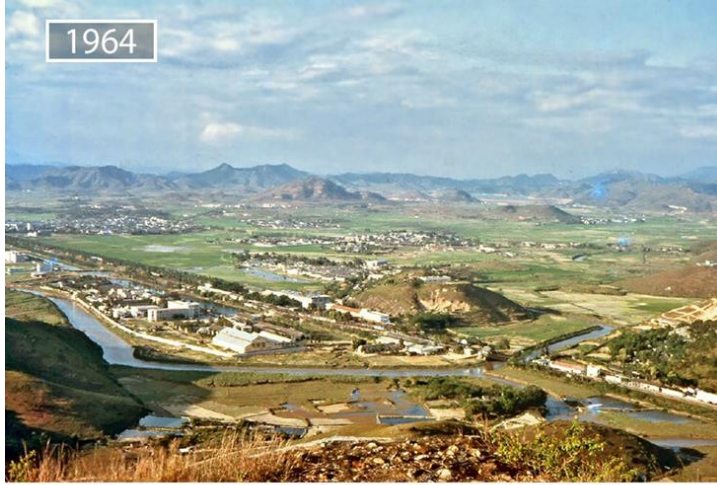

2005

Now

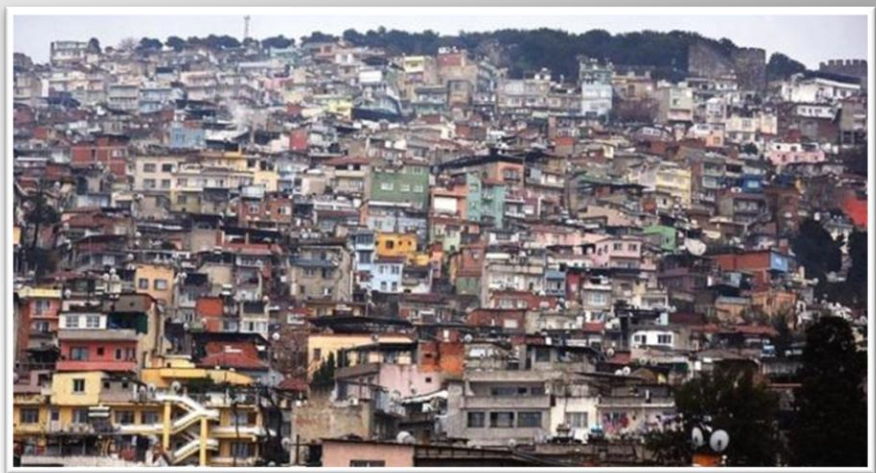
Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri

Kentlerde yaşanan *hızlı ve çarpık kentleşmenin* neticesinde, su ve temiz hava gibi temel problemler ortaya çıkmıştır. Kentlerde ortaya çıkan *hava, su, çevre ve toprak kirlilikleri* insan yaşamını tehdit eder hale gelmiş ve bu durum doğayı büyük ölçüde tahrip etmiştir.

ÇARPİK KENTLEŞME

GELECEK NESİLLERE daha temiz bir
ÇEVRE bırakmak için su
kaynakları, bitki örtüsü varlığı
veya yerleşim alanları gibi
ÇEVRESEL faktörlerin korunması
konusunda çaba harcamalıyız.

Örnek Soru

Yanda İzmir'in geçmişteki ve günümüzdeki fotoğrafları verilmiştir.

Bu görsellere bakılarak İzmir'in;

I. Nüfus miktarı.

II. Mimari gelişimi.

III. Konut sayısı

özelliklerinden hangilerinin değiştiği söylenebilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) Yalnız III

D) I-II-III

Doğal çevrenin korunmasından sadece devlet sorumludur.

Doğal çevre üzerinde yapılan değişimler her zaman olumsuz yönde etki oluşturmaktadır.

**SU KAYNAKLARININ ÇEVRESİNE GEÇMİŞTEN
GÜNÜMÜZE YERLEŞİM ALANLARI İNŞA EDİLMİŞTİR.**

5. SINIF

SEL

Ülkemizde afete dönüşebilen birçok doğa olayı gerçekleşmektedir. Bunların bir kısmı yeryüzü hareketlerine bağlı olarak ortaya çıkar. Deprem, ve kaya düşmesi bunlara örnektir

Depremden sonra
"Deprem değil, ihmal
açıklamasında bulundular."

"Deprem değil, ihmal öldürür." sözü ile bilim insanları neye dikkat çekmek istemişlerdir?

HASAR TESPİTİ YAPILAN bina sayısı
10.901 İŞ YERİ
285.211 EV
42.902 İŞ YERİ

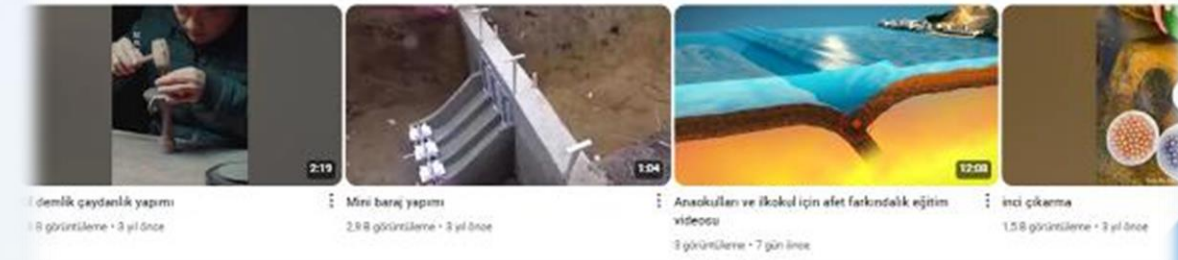

**KANALIMIN ADRESİNİ
ZİYARET EDİP ,KANALIMI
TAKİP EDEBİLİRSİNİZ.**

Ana Sayfa Videolar Shorts Oynatma listeleri Topluluk

Size özel

İdeolar ▶ Tümünü oynat

<https://www.youtube.com/@engindemirci44>